

HERKÜL MİLLAS
10.03.2015 Salı
ZAMAN GAZETESİ

Okuyucuya saygıdan olsa gerek, herkesin bildiğini yazmak bende hiç de hoş olmayan duygulara neden oluyor.

Kolaycılık ve tembellik işareti sanki. Öte yanda, ne yazık ki beni rahatsız eden ve önemli saydıklarım, aynı zamanda çok sıradan bildik şeyler. Ama bunları yazmaya utanıyorum. Örneğin, yetkililer yalan söylememeli, yargı kararı olmadan kimseye yafta yakıştırarak karalamamalı diye yazı yazılır mı? Böyle bir konu olsa olsa ilkokulda, hatta anaokulunda çocuklarla konuşulur. Çocuklara parmaklarını burun deliklerine sokup oraları kurcalamanın, ulan, be, yahu gibi kelimeleri kullanmalarının, ellerini yıkamadan masaya oturmalarının güzel olmadığını anlatırken arada, yalanın ve iftiranın ne olduğu da anlatılabilir. Ama bu konular büyüklere seslenen köşe yazısında ne arar?

Doludizgin ve paldır küldür gidişe karşı yazmanın bir sınırı var. İnsanların bir yanda hain ve düşman, öte yanda “benim yurttaşlarım” diye ayrılmasının pek doğru olmadığını mı yazayım? Malum olanı yazmam okuyucuya karşı ayıp olmaz mı? Biri bana “beni kör mü sanıyorsun ve bunları yazıyorsun” diye kızacak diye çekiniyorum. Yasalar herkese eşit uygulanmalı; bizimkiler için kesin delil ararken hasmımız için makul şüpheyle yetinmek doğru değildir diye yazı yazılmaz; bunu bilmeyen yok ki.

Köşemde, bence gözden kaçmış bir olayı yazmaya çalışırım veya arada farklı bir yorumu denemek isterim. Kimi zaman bir derdimi dile getiririm ama bunun da, aynı zamanda başkasının da derdiyse bir anlamı var. Yoksa, sıkıntım çok kişiselle arkadaşımınla özel dertleşirim. Herkesin gözüne batanı yazmak, bu düşünceler yüzünden içimden gelmiyor. Fazlasıyla kolay olması bir yana anlamsız da bir çaba, zaten herkes görüyor. Tabii, bir de görülenin beynin bilinç oluşturan kısmına gelemeden sönmesi durumu var ki, bu durumları yazmak da anlamsızlaşıyor: Görünen köy kılavuz istemez diyorum. Yani gözümüzün önünde olanı göremeyenler benim yazıyı mı görecek, duygusunu yaşıyorum. Bu tür yazılar yazmanın, safını ve tercihini ilan etmenin ötesinde bir yararı olmuyor – arada o da bir ihtiyaç tabii.

Okuyucular adına utanıyorum

Bir de kulakların kapalı kaldığı dönemler vardır. Kimileri bu duruma kutuplaşma da der. Toplum bu aşamaya gelmişse, yani düşman kamplar boy çukurlarında mevzilenmişse artık kimse laflara önem vermez, hasmı kollar yalnız. Yazı yazmanın anlamı da yara alır. Geçenlerde ilk kez duydum ve şaşırdım; ama laf şaşırtıcı olduğu için şaşırmadım, laf çok samimiydi ve çok yaygın bir inancı dile getiriyordu. Böyle bir görüşü dile getirenin cesaretine şaşıttım. (Belki “cüretine” demek daha doğru.) Meğerse günümüzde, ileride kurulacak demokratik toplumu sağlamak için antidemokratik uygulamalar varmış. Ve bu yol en doğru ve gerekli şaşmaz yolmuş. Bu görüşün böylesine açık ifade edildiği bir ortamda benim, ilkokul çocuklarına konuşur gibi demokrasiyi ve ilkelerini mi savunmam gerekiyor? Amaç kutsalsa her şey mubah sözünün her diktanın klasik mazereti olduğunu mu anlatmalıyım? Yunanistan’da 1967 yılında askeri cunta darbe yaptığında mazeret olarak “toplumu bir süre için, kırık kol için yapıldığı biçimde, alçıya almak gerek” demişti. Bu alçılı sürelerde insanın her aklına geleni söylememesi de genellikle yararlı oluyor.

Sözün bittiği yer veya akıl tutulması sözlerini duyuyorum arada. Benim de sözüm bitti, aklım tutuldu aslında. Kutsal kitaplara referanslarla hırsızlık, iftira, yalan, zorbalık kötüdür deniliyor. Buna gerek duyuluyorsa durum çok fena! Bu kötülükler aile içinde çok küçük yaşlarda kötülük olarak öğretilir. Bu olmamışsa yaşlı başlı insanlara, yemek tarifi önerir gibi ahlak öğretilmez. Onlar treni kaçırmışlardır. Onlara yere tükürmenin, tekme tokat atmanın, kesin bilgi olmadan dedikodu yapmanın, yalanın kötü yanını mı anlatayım? Okuyucu adına utanıyorum doğrusu.

Bunları zaten biliyorlar görüşümdedir.

Son zamanlarda içimden artık lokantalara, tavernalara gitmek de gelmiyor. Yasalar ne derse desin, birileri sigara dumanını yüzüme üflüyor. Ben Don Kişot gibi yel değirmenlerine saldırmak istemiyorum. El alemlerle kavga mı edeyim? Evimde kalırım daha iyi. “Yasak hemşehrim” mi demem gerekiyor? Bilmez mi? Bilir tabii. Ben de dünyayı değiştiremeyeceğime artık karar verdiğim için malum olanı söylemek istemiyorum. Benim yasaklarla ilgili ilkelerim bellidir: başkasına rahatsızlık vermiyorsa her şey meşrudur; başkasına zarar veriyorsa engellenir. Yani sanatçıya, konuşana, eleştirene engel getirilmez. Evhamlının kaptisleri ve hakaret algısı yasaklama hakkını doğurmaz. Bunu sigara içene, hakaret algılayana anlatamıyorsam bana susmak düşer. Bu seçtiğim yol oldukça rahatlayıcı ve haysiyetlidir. En azından işin sonunda aşığılanmak bulunmuyor.

‘Sağırılar diyalogu’

Beni rahatsız eden sıradan durumları bir yana bırakıp (örneğin, demokrasi, hukuk, haklar, ekonomi, toplumsal barış gibi), pek de önemli olmayan başka konular konusunda yazmak da mümkün: örneğin, son duyduğum çok güzel yemek tarifleri, futbol, sinema ödülleri, moda, yaklaşan bahar, şiir kitapları, bizim torunların şeker yaramazlıkları gibi. Ne ben birilerinin canını sıkayım, ne duvarlara toslayıp kahrolayım. Hoş, birinin canını sıkacağımı bilsem yine yazardım. Ama sağırılar diyalogu bütün umutları yok ediyor. Bir kaçış da dünyadan söz etmek: ısınan yerküresi, kaybolan hayvan türleri, Avrupa Birliği’nin ekonomik durumu gibi... Bunlar ayrıca sakıncasız şeyler... İşte, ileride demokratik ortamı kuracak ara antidemokratik sürenin en belirgin özelliği bu: insanlar yazarken iki, üç hatta giderek pek çok kez yeniden düşünür ve otosansüre başlarlar. Çeşitli bahaneler uydurarak.

Bu yazdıklarımı baştan sona okudum. Bir veda yazısı havası taşıyor! Oysa niyetim bu değildi. Bir sıkıntımı paylaşmak istedim. Yukarıda “Kimi zaman bir derdimi dile getiririm ama bunun da, aynı zamanda başkasının da derdiyse bir anlamı var” diye yazdım. Sanırım bendeki bıkkınlığı başkaları da duyuyor. Bu bir sitem yazısıdır. Kulaklar açılınsa istedim; otoriter yollardan demokrasiye varılmaz, çıkmazdır, o yollarda tıkanır kalırız demek istedim.